

Profesor Zbigniew Ryszard Grabowski

Zbigniew R. Grabowski

Urodził się w 1927 roku, w Warszawie. W latach 1945–1950 studiował chemię na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego. Już w trakcie studiów, w 1947 roku, został zatrudniony jako asystent w Katedrze Chemii Nieorganicznej kierowanej przez prof. Wiktora Kemulę. W 1955 roku obronił pracę doktorską zatytułowaną *Redukcja elektrodowa anionu NO_3* , której promotorem był właśnie prof. W. Kemula; dwa lata później uzyskał tytuł naukowy docenta. Od 1957 roku jest związany z Instytutem Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk, gdzie przeszedł kolejne szczeble od adiunkta do profesora – kierownika Zakładu Fotochemii i Spektroskopii, który to zakład zorganizował od początku i ukształtował jego profil naukowy.

Zafascynowany początkowo polarografią i procesami elektrodowymi anionów, potem kinetyką i mechanizmami procesów elektrodowych związków organicznych, ich stereochemią, wpływem pola elektrycznego, a także reakcjami wolnych rodników – zidentyfikował wiele wolnych rodników i produktów pośrednich, powstających w wyniku reakcji przenoszenia elektronu. Po pobytku naukowym najpierw w Moskwie (1956), w laboratorium kierowanym

przez prof. A. N. Frumkina, a potem w Stuttgarcie (1959), w laboratorium prof. Theodora Förstera, podjął badania w dziedzinie fotochemii: nad strukturą i reaktywnością molekuł w stanach wzbudzonych. Odkrył nową klasę stanów z przeniesieniem ładunku, tzw. stanów TICT (*Twisted Intramolecular Charge Transfer*).

Wizytował Churchill College w Cambridge (*overseas fellow*, 1970/1971), Université de Bordeaux I (1987), Institute for Molecular Science w Okazaki (1988) oraz Katholieke Universiteit Leuven (1989).

W ostatnim dziesięcioleciu naukowe zainteresowania Profesora dotyczą reakcji chemicznych w materii międzygwiazdowej i ewolucji chemicznej.

Od 1965 roku jest profesorem nadzwyczajnym, a od 1973 roku – profesorem zwyczajnym, wielokrotnie nagradzany i wyróżniany. Jest członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk, od 1977 roku – członkiem Niemieckiego Towarzystwa *Leopoldina*, laureatem wielu nagród, m.in. nagrody Fundacji Jurzykowskiego i nagrody Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, przyznanej w 1994 roku. Uonorowany przez Polską Akademię Nauk w 1980 roku Medalem Marii Skłodowskiej-Curie, przez Polskie Towarzystwo Chemiczne w 1990 roku – Medalem Jędrzeja Śniadeckiego, zaś European Photochemistry Association zaszczytiło Go Theodor Forster Memorial Lectureship. Profesor jest doktorem honoris causa Uniwersytetu we Fryburgu (Szwajcaria).

Autor lub współautor 110 prac naukowych, specjalista z dziedziny fotofizyki i fotochemii, autorytet w międzynarodowych środowiskach naukowych w dziedzinie molekularnych stanów wzbudzonych, wizjoner łączący teorię z najnowocześniejszymi badaniami doświadczalnymi, naukę podstawową z zastosowaniami, autor patentów, projektów konstrukcyjnych aparatury fotooptycznej i spektralnej. Zaangażowany w życie naukowe, znakomity popularyzator wiedzy i wychowawca – wypromował dziesięciu doktorów, z których troje jest dziś samodzielnymi pracownikami. Autor koncepcji i współorganizator Szkoły Nauk Ścisłych – uczelni powstałej w 1993 roku przy Polskiej Akademii Nauk, kierownik Katedry Chemii, wykładowca chemii fizycznej.

Bardzo aktywny w społecznym ruchu naukowym, za co m.in. przyznano mu godność członka honorowego Polskiego Towarzystwa Chemicznego, prezes Towarzystwa Popierania i Krzewienia Nauk w latach 1992–1995, wcześniej – przewodniczący Rady.

Członek European Photochemistry Association, Stowarzyszenia Dzieci Holocaustu w Polsce i Stowarzyszenia Żydów Kombatantów II Wojny Światowej.

Członek komitetów redakcyjnych *Chemical Physics Letters* (od 1969 r.), *Journal of Luminescence* (1970–1995), *New Journal of Chemistry* (od 1975 r.), *Journal of Fluorescence* (od 1975 r.).